

1

Leden – Ze zámku Zbiroh na Čertovu skálu

Délka trasy: 2 km, příp. 6 km

Obtížnost: Lehká trasa pro děti od tří let. Výlet je rozdělen na dvě části se dvěma nezávislými doplňovačkami. Lze je spojit, nebo jít každou zvlášť. Záleží na věku dětí. Pokud půjdete pouze na zámek Zbiroh, našlapete jen 2 km. Jestli budete chtít jít od zámku i k Čertově skále, je trasa dlouhá 6 km.

Na zámek dojedete na kole i s kočárkem. Kočárky na cestu ke skále neberte. Pokud s koly překonáte jeden nepříjemný „poponášecí úsek“ u skály, tak na nich klidně jeďte.

Pejsci mohou všude – jen do zámku na prohlídku je průvodce nepustí.

Tip: Nedaleko zámku je lanové centrum se dvěma okruhy: Děti do 12 let mají menší (ve výšce 1 m nad zemí), dospě-

láci velký (2–9 metrů nad zemí). Přelézat od stromu ke stromu je fyzicky dost náročné, nám to trvalo přes hodinu, ale zážitky a spaleny na rukách těch méně šikovných (manželů) jsou nezapomenutelné!

 Možnost občerstvení: U dětského hřiště naproti zámku je rychlé občerstvení, na nádvoří zámku pak restaurace – *Krčma U Rudolfový kratochvíle*. Cestou k Čertově zámku je restaurace *Na Lesance* ve Švabíně. Několik podniků najdete také v samotném městě Zbirohu (např. restaurace *Na Radnici*).

 Vzdálenost od Prahy a jak se sem dostat: 50 km od Prahy. Pojedete po dálnici D5 směr Plzeň. Sjedete na odbočce Cerhovice. Pokračujete podle směrovek asi 10 minut do města Zbiroh.

 Parkování: Pod kopcem u kostela na počátku červené značky nebo u vstupu do zámecké zahrady. Dá se dojet až k samotnému zámku, parkovné je tam však 50 Kč.

 Další blízká výletní místa: zámek Hořovice, hrady Žebrák a Točnick, Skryjská jezírka, zřícenina hradu Týřov.

 Postřehy dětí:
Alžběta (ve věku 8 let): „Byla jsem ráda, že jsem se mohla v zámku na prohlídce ohřát. Paní průvodkyně si všimla, že mám otepliváky opačně – prdelkou vpředu – a strašně se tomu smála. Máma moc ne.“
František (ve věku 10 let): „Nejlepší bylo lanové centrum. Tatínek se zaručil, že to zvládnou, i když jsem prcek, a pak mi všichni říkali, že jsem dráhu prošel nejrychleji a nejlépe. Připadal jsem si jako Tarzan.“

Zámek Zbiroh

 Zámecký okruh: Průvodce vás provede historií zámku od dob jeho vzniku ve 13. století až do jeho novodobých dě-

jin. Prohlídka též zahrnuje ukázky nálezů z hradní studny, Strousbergův salonek, Zednářský salonek se zednářskými ceremonii a Secesní salonek, zahrnující tvorbu Alfonse Muchy. Dále navštívíte jedinečné prostory monumentálního Muchova sálu, ve kterém Alfons Mucha, člen zednářů, namaloval své neznámější dílo – *Slovanskou epopej*.

 Otevírací doba:
denně 10.00–17.00

 Vstupné: dospělí 150 Kč,
děti (6–15 let) 60 Kč, děti do 6 let zdarma, studenti do 26 let a dospělí nad 65 let 90 Kč; rodinné vstupné (2 dospělí a 2 děti do 15 let) 310 Kč

 Hradní okruh: Zahrnuje tajemstvím opředené místnosti. Ermitáž, proslulou tajnými rituály nacistických skupin SS. Kobky, které zde sloužily jako vězení. Doživotní trest si zde odpykávali vlastizrádci a nejvyšší představitelé stavovského povstání. Dále se vystoupá na hlavní útočnou věž z počátku 13. století. Navštívit můžete jednu z nejstarších hradních kaplí na našem území. Nakonec vás průvodce zavede do prostoru hradní studny, která se svou hloubkou řadí mezi nejhlubší studny v Čechách a ve střední Evropě. Okruh je fyzicky náročný, maximálně pro 10 lidí.

 Otevírací doba:
jen v letní turistické sezóně 11.00 a 15.00

 Vstupné: dospělí 250 Kč,
děti (6–15 let) 70 Kč, děti do 6 let zdarma, studenti do 26 let a dospělí nad 65 let 150 Kč; rodinné vstupné (2 dospělí a 2 děti do 15 let) 520 Kč

Informace k 1. 1. 2018. Více informací:
www.zbiroh.com/cz/

Legenda pro rodiče a popis trasy

Milí cestovatelé, zámek Zbiroh, stojící na kopci nad městem, patří mezi nejkrásnější české zámky. Cesta s úkoly a cílem vyplnit tajenku vás nejprve povede na samotný zámek a pak dva kilometry po červené značce až k Čertově skále.

Délka vašeho putování je variabilní. Pokud máte úplně malé děti, můžete zaparkovat až u zámecké brány, obejít náš malý po-

hádkový okruh, vyluštit tajenku a pak třeba kousek popojet autem a zase šlapat jen kousek k Čertově skále. Větší výletníci mohou začít a skončit na zbirožském náměstí. Tajenky jsme rozmístili právě ve výseči dvou malých okruhů, aby mrňousci o nic nepřišli. Tentokrát budete luštit dvě doplňovačky, návštěva zámku pro splnění úkolu není nutná.

Dopis dětem

Ahoj, kluci a holky, dnešní cesta za hádankou povede okolím zbirožského zámku. Bydlela v něm krásná princezna, do které se zakoukal sám vládce pekel – Lucifer. Uešl ji do svého sídla na Čertovu skálu, kam vás dnes také zavedeme. Chcete vědět, jak to s ní dopadlo? Tak čtěte dál a dozvíte se to.

Tak jako u ostatních našich výletů, i k tomuto jste dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Pokud půjdete po správné cestě, budete se pozorně rozhlížet, číst správné texty a poslouchat to, co vám budou říkat vaši rodiče, jistě dokážete odpovědět na všechny otázky.

A teď už se vydejte na cestu, protože čerti a princezny na vás čekají. Náš výlet začíná v městečku Zbiroh, rodišti básníka Josefa Václava Sládka. Dnešní první úkol je překvapivě pro rodiče. Zdalipak vám dokážou zarecitovat jeho nejznámější báseň „*Znám křišťálovou studánku, kde nejhlubší je les...*“?

Ať parkujete kdekoliv, cestou k zámku jistě narazíte na turistickou značku, která vás dovede k jeho samotným branám. Dobře si prohlédněte ukazatele. Vyčtete z nich vaše první dnešní slovo do doplňovačky.

1. Napište barvu turistické značky, která nás zavede na zámek a pak k Čertově skále.

Začali jsme jednoduše, ale počkejte za chvíli.

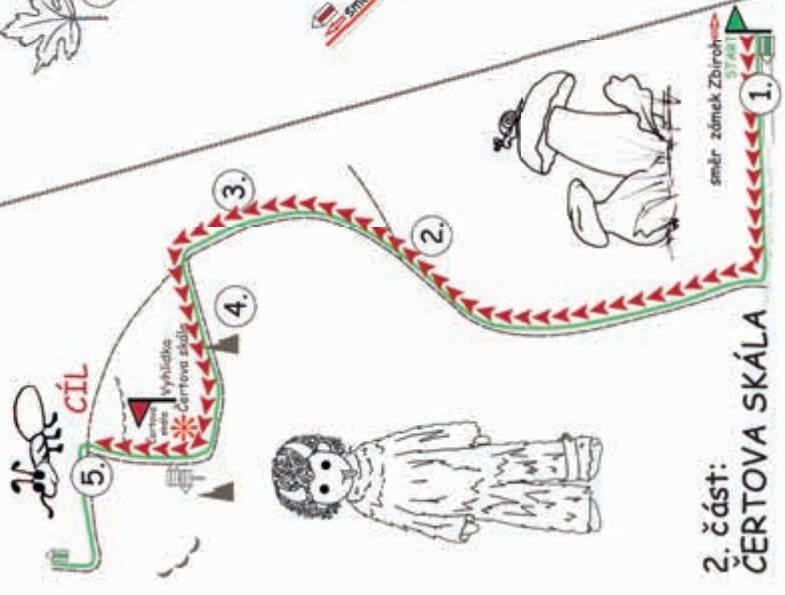
U brány zámku hledejte erb. Je na něm lev, růže jako znak Rožmberků a další věci. Spočítejte, kolik je na něm ryb, a hlavně se podívejte nad něj, kde najdete tři královské znaky moci.

2. Jaký znak královské moci se nachází nad erbem vedle královské brány?

Rožmberkové vlastnili zámek jen sto let, jejich rodový znak – růži – však můžete vidět všude kolem. Na bráně, na mřížích, na sloupech i stěnách zámku. Pozorně se dívejte, však uvidíte sami.

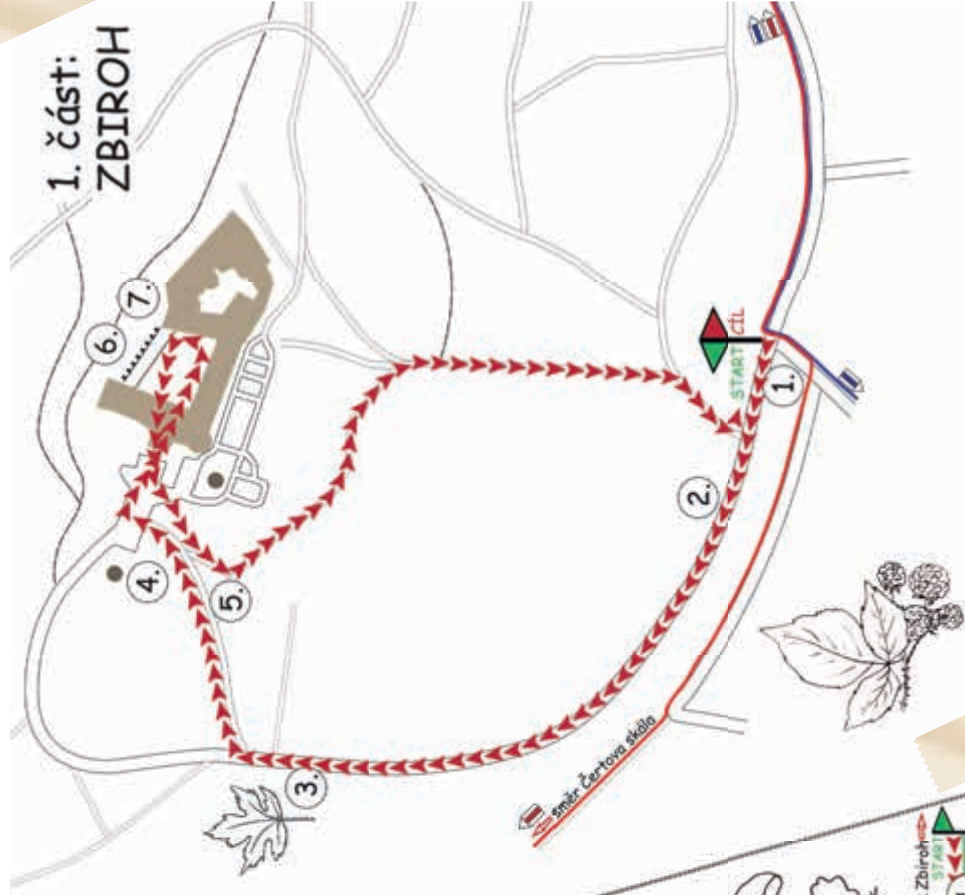
A teď už vstupte do krásného anglického parku. Budeme se držet vlevo a po naučné stezce dojdeme kolem parkoviště až k sa-

Ze zámku Zbiroh na Čertovu skálu

2. část: ČERTOVA SKÁLA

1. část: ZBİROH

motnému zámku. Než tam dojdeme, řekneme vám příběh o tom, jak byl vlastně podle legendy Zbiroh založen.

Jednoho krásného dne byl Zbyněk Zajíc z Valdeka se svou družinou na lovu a zabloudil ve zdejších hlubokých lesích. Když zapadlo slunce, vyšplhali na nejbližší vrchol, aby se rozhlédli po okolí. Žádné obydlí nezahledli, a proto se uložili ke spánku na místě, kde se nacházeli. Ke svému překvapení ráno zjistili, že kolem nich je spousta jeleních parohů. Zbyněk je nechal sesbírat a rozhodl se na tomto výhodném místě postavit hrad. Ze sbírání parohů vznikl název Zbiroh.

Jak by se asi jmenoval zámek, kdyby šlechtic místo paroží našel na mýtince jen zaječí bobky... Zbibob? ☺

Za parkovištěm se dáme hned doprava. Všude kolem nás jsou krásné vzrostlé stromy. Pokud výlet neabsolvujete v zimě, pak si nalevo, asi 50 metrů od vás, všimněte stromu, který je úplně jinak zbarvený. Poznáte podle listů, co je to za strom? Zaběhněte se na něj podívat. Je to buk červenolistý! Do doplňovačky však napište jméno stromu, který uvidíte napravo od něj. Pokud jej bez listů nepoznáte, trochu vám napovíme. Má ho ve znaku jeden severoamerický stát.

3. Jak se jmenuje strom s listem ve tvaru korunky?

Víte? Super, ale teď hledejte jiný strom.

Hned u pěšinky, po níž stoupáte, stojí strom srostlý ze 3 kmenů. Když ho třikrát oběhnete, splní se vám jedno malinké přání. Pokud se teď podíváte vzhůru, uvidíte dva krásné lvy. Hlídejte tu zámek.

Zámek ve Zbirohu byl založen na konci 12. století, a jak to tak u mnoha českých památek bývá, prošel vývojem od opevněného hradu až po zámek, který plnil především reprezentativní funkci.

O Zbirohu se říká, že je to zámek tří císařů. Kromě Rudolfa II. ho totiž vlastnili Karel IV. a Zikmund Lucemburský. V roce 1868 koupil zámek železářský a železniční podnikatel baron Bethel Henry Strousberg a ten zámek újrazně přestavěl. Nejmenší úpravy se dotkly nejstarší části, ale předhradí bylo téměř nově postaveno. Baron Strousberg však brzy zkrachoval a zámek byl věřiteli doslouha

vydrancován. Některé jeho části, například maurský pavilon, byly dokonce rozebrány a odvezeny. V roce 1879 koupili prázdný zámek Colloredo-Mansfeldové, u jejichž držení byl až do roku 1945. Ti zde bydleli a zároveň některé jeho části pronajímali.

Ve východním křídle obýval v letech 1910 až 1928 celé patro malíř Alfons Mucha se svou rodinou. Namaloval zde i své slavné dílo – cyklus dvaceti velkoformátových obrazů –, kterým malíř shrnul dějiny slovanských národů.

4. Doplňte název slavného Muchova díla: Slovanská...

A my pokračujeme dál. K cíli nás čeká už jen pár schodů a také pár vět. V letech 1943–1945 byl zámek sídlem štábu SS. Po roce 1945 přešel zámecký areál do majetku Československého státu a byl využíván armádou. Po opuštění areálu armádou byl předán městu Zbiroh, které jej v roce 2004 prodalo společnosti Gastro Žofín, nyníjšímu Chateau Zbiroh.

To je vše, ale vy už stejně neposloucháte, protože jste objevili obří dětskou šachovnici a krásné dětské hřiště. Chvíli si pohrajte, ale pak se přesuneme na zámecké nádvoří. Když už jsme u těch šachových figurek, máme tu další otázku.

5. Jak se jinak nazývá šachová figurka královny?

Než vstoupíte na nádvoří, podívejte se, kolik znaků růže tady všude je. A pokud máte rádi dravce, zastavte se u pána, který je zde často předvádí. Sedí pod kopcem nalevo od vchodu.

Nádvoří zdobí krásná kašna. Podírají ji rusalky. Spočítáte, kolik jich je?

Můžete si zde dát něco dobrého k pití a také se rozhlédnout do kraje. Právě z tohoto místa uvidíte, jak byl vlastně hrad postaven. Zbiroh byl totiž vybudován na rozlehlém kopci s vrcholovými buližníkovými skalami, které vytvářejí ze tří stran chráněný ostroh. Pouze z východní strany je přístup pozvolnější, proto byl hrad z této strany chráněn dvěma příkopy. Ty už ale vidět nemůžete. Na terase si prohlédněte jednu válečnou zbraň. Plnila se mimo jiné dělovou koulí a střelným prachem. Je to vaše další otázka pro doplňovačku.

6. Jak se jmenuje zbraň stojící na terase nádvoří?

Že už na vás těch informací bylo moc? Tak vás necháme vydechnout a před cestou zpátky jen prozradíme, že na zámku se nachází jedna tajemná studna. Ta, se svojí hloubkou přes 100 metrů, patří pravděpodobně mezi nejhlubší v Evropě. Také se o ní říká, že z ní vede tajná chodba do nedalekého rybníka Flusáru. My si spíš myslíme, že z ní tajná chodba směřuje až na Čertovu skálu k Luciferovi. Právě tudy kdysi pekelník unesl jednu krásnou princeznu. O tom si však řekneme, až tam dojdete. Ale protože vám ještě chybí jedno písmenko do tajenky, vyzkoušíme, zda jste dnes dávali dobrý pozor. Zámek Zbiroh se jmenuje podle parohů zvířat, které zde byly nalezeny.

7. Jaké zvíře zde podle dávné legendy shodilo parohy?

A teď už utíkejte po stezce kolem lvů, dolů okolo vinice, až k zámecké bráně. Je to kratší cesta. Nyní se můžete rozhodnout,

zda 2 kilometry pod Čertovu skálu dojdete pěšky, nebo popojedete autem. Je to jen na vás, nebojte, my tam na vás každopádně počkáme. Přímo na Čertovu skálu se s kočárkem nedostanete, cyklisty jsme zde viděli, ale terén je opravdu těžký. Pokud jedete od zámku ke skále autem, odbočte pod zámek doprava směř Švabín. Po kilometru cesta odbočuje vpravo až k restauraci Lesanka. Tam už uvidíte červenou značku, která vás vede doleva na cestu lesem. Odbočka ke skále následuje po asi 500 metrech.

Cesta na Čertovu skálu pěšky od zámku

Zatoužíte-li po procházce tajemnými lesy se skalisky, pak se vydejte od zámecké brány červeně značenou cestou do lesů Světoviny. Trasa vede kolem oploceného vojenského zařízení k vesnici Švabín. Tam se po chvíli stáčí doprava na lesní cestu. A tady vás čeká první písmenko vaší nové tajenky. Jestlipak víte, že Zbirožsko je rájem houbařů?

1. Jak se jmenuje jedovatá houba s červeným kloboučkem a bílými tečkami?

Stačí její první jméno. A znáte i nějaké jedlé houby? A jíte je rádi? My ano, nejradši máme houbové placičky od naší babičky. Stoupáme stále do kopce, už to není moc daleko. Držíme se červené značky a postupujeme podél lesní školky směrem nahoru. Kolem nás se střídají listnaté bukové lesy s hustými jehličnatými.

Ale ještě než se kolem nás začnou objevovat kusy skal, které zde rozmetal pološílený vládce pekel, zeptáme se vás na jednu přírodopisnou věc.

2. Jak se jmenuje motýl, který létá jen v noci?

Pokud to víte, napište slovo do doplňovačky.

A víte, jak se jmenuje žlutočerný motýl, co má na zádech namalovanou lebku? Lišaj smrtihlav. Je to tažný motýl (a je velmi dobrým letcem, dosahuje rychlosti i přes

40 km/h), přilétá k nám až po zimě, kterou přežívá jako kukla. Ta by u nás zimu nepřežila. Vajíčka klade lišaj na lilkovité rostliny (např. brambory). Velmi rád navštěvuje včelí úly a saje med.

Začínáte se bát? Tak teď se budete bát ještě víc. Než dojdeme ke skále, musíme si o ní napřed něco říct. V jejích útrobách měl totiž prý kdysi svůj brloh sám vládce pekél Lucifer. Právě odtud sledoval každý den, od rána do večera, co dělá na zámku Zbiroh překrásná princezna, do které se zamiloval. Nakonec se rozhodl, že ji unese. S pomocí kouzelných sil vykopal pod skalou dlouhý tunel vedoucí až k zámecké studni. Tudy v noci princeznu unesl. Když však viděl, jak v temné slují krásné děvče chřadne, smiloval se a nechal ji jít. Jeho city k ní byly silnější než k sobě samému.

3. Který cit přenáší hory, překonává všechny životní trable a v pohádkách láme nadpřirozená kouzla a čáry?

Že jste na takové věci ještě malí? Ale kdepak, vždyť i vaše maminka a tatínek vás milují nade všechno! A vy je také!

Kolem vás je nyní velké množství malých či větších skal, raději se teď chyťte rodičů za ruku, protože terén začíná být nebezpečný. Určitě se držte červené značky a nezkoušejte vylézt na skálu z jiné strany. Vyjděte po kamenných schodech a koukněte kolem sebe – je tu jedno obrovské mraveniště lesních mravenců a můžete vidět čtyři červené trojúhelníčky, které značí cestu k vyhlídkovému bodu. Vidíte je? Pokud se vám podaří vyšplhat až nahoru, dočkáte se nádherného výhledu. Uvidíte o pár metrů vyšší vrch Bechlov, vrch Jezevky a vrch Bukov. Přejeme vám dobrou viditelnost.

Mezitím, co se budete rozhlížet po krajině, odpovězte na naši předposlední otázku.

4. Jak se jmenuje místo, kde žijí čerti?

Pozor, ať do něj nějakou skulinkou ve skalách nepropadnete!

A teď už pomaličku slezte ze skály dolů. Máte dvě možnosti: Vrátit se po stejné cestě zase zpět, nebo si výlet ještě o kilometr prodloužit. Červená značka vás povede lesem z mírného kopce až na cestu, která vás směrem doleva odvede zase k výchozímu bodu pod Čertovu skálu.

Ať se rozhodnete tak či onak, poslední otázku můžete zodpovědět už teď.

Pokud jste vylezli až nahoru na skálu, viděli jste na jejím vrcholu tři stromky, jeden byla borovice a dva měly bílou kůru.

5. Jak se jmenuje strom s bílou kůrou rostoucí na vrcholu Čertovy skály?

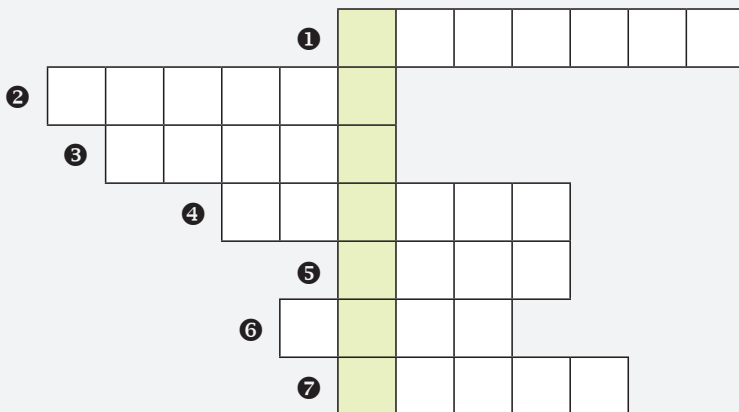
To byl váš dnešní poslední úkol. Vlastně předposlední. Ten poslední je v pořádku se dostat domů. Šťastnou cestu!

Doplňovačka

1. Barva turistické značky
2. Znak královské moci
3. Název stromu
4. Slovanská... (doplňte)

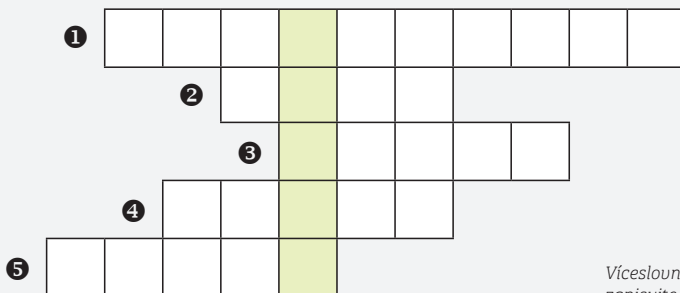
5. Jiné pojmenování šachové královny
6. Zbraň na terase nádvoří
7. Název zvířete

Doplňovačka

1. Název houby
2. Název nočního motýla
3. Cit, který láme kouzla a čáry

4. Místo, kde žijí čerti
5. Název stromu

Víceslovné odpovědi zapisujete do doplňovačky bez mezer. Je-li v odpovědi písmenko CH, pak C a H zapíšete do samostatných políček.